

Comptar agrons, a la colgada

**Resultats del cens hivernal d'agrons
colonials a les Balears, al 2016**

Per **Pere Vicens**

Entre el 15 i el 24 de gener del 2016 es va dur a terme el cens d'aus aquàtiques hivernants a les Balears, i una part important de les espècies lligades al medi aquàtic són els agrons. Aquests aucells de cames llargues i bec gros tenen la costum (o la necessitat) de dormir plegats sobre la vegetació d'un lloc on hi hagi una massa d'aigua just al costat.

Per a maximitzar l'eficàcia del cens, es feren els recomptes a l'entrada (o a la sortida) del lloc de les colgades comunitàries. L'avantatge d'aquest sistema és que s'augmenta molt en comoditat, rapidesa i precisió.

Prèviament, als mesos de novembre i desembre, es detectaren les zones de colgada observant cap a on es dirigeixen els grups, volant, a darrera hora del dia. Llavors, en la data determinada, se'ls va esperar des de les 4 de l'horabaixa fins l'entrada de fosca (devers passades les 6) i s'anotaren el total de les arribades en tongades de 10 minuts.

Vàrem haver d'anar ben abrigats, perquè va fer fred i esperàrem aturats, apuntant les xifres a una llibreta. Sempre ajuda l'estar una mica a contrallum del lloc de colgada, per així poder distingir millor la silueta i determinar correctament l'espècie.

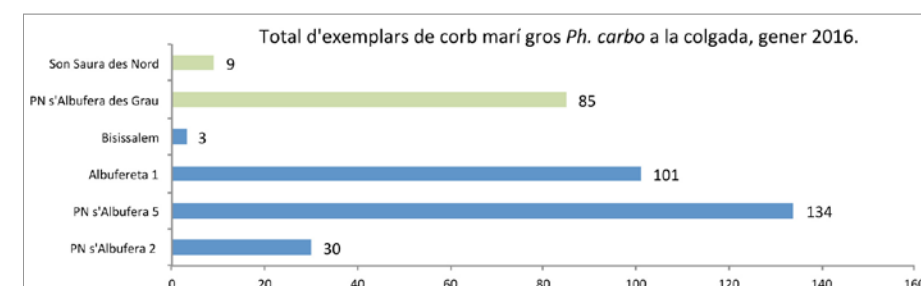
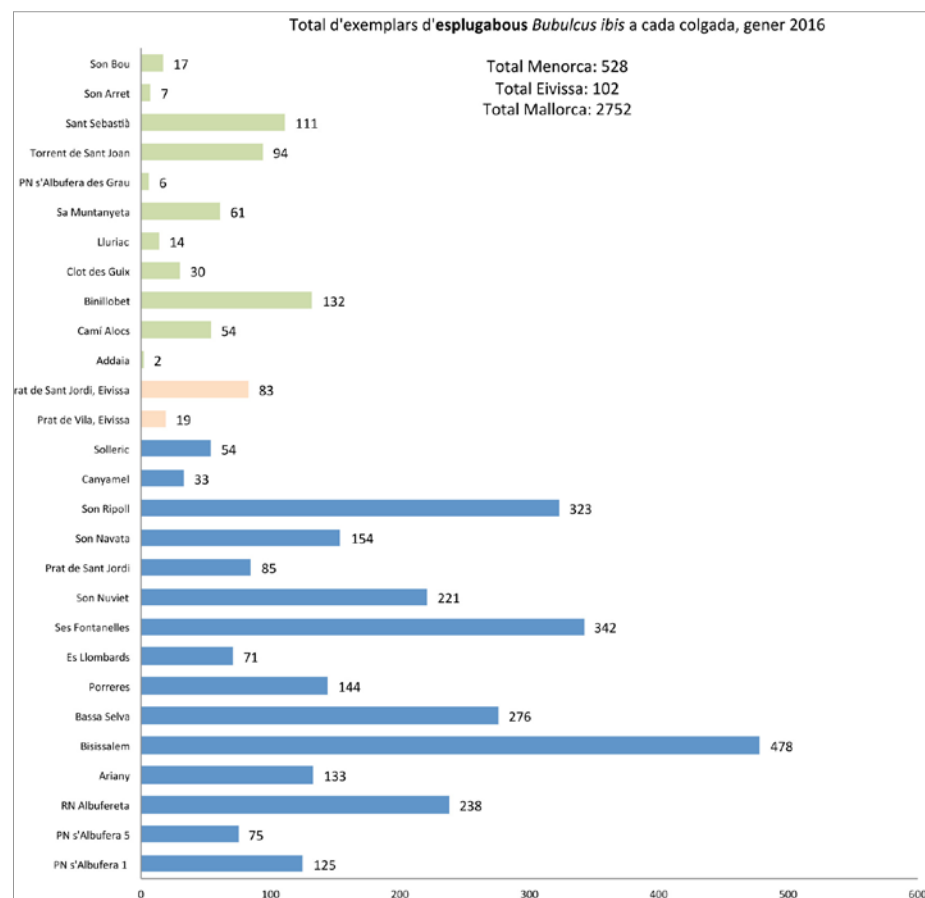
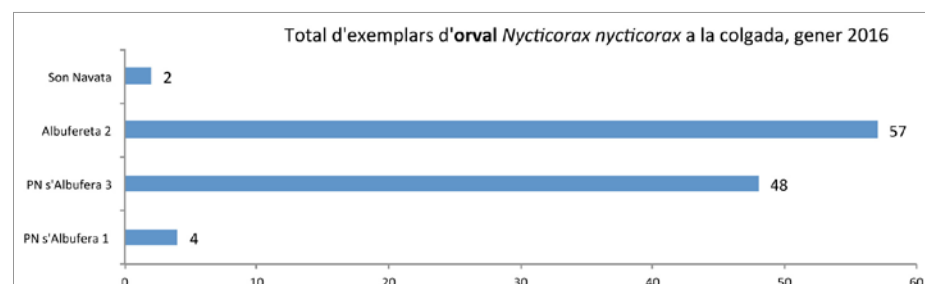
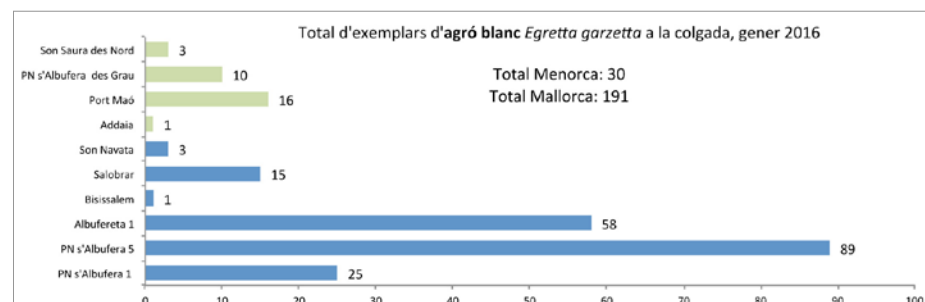
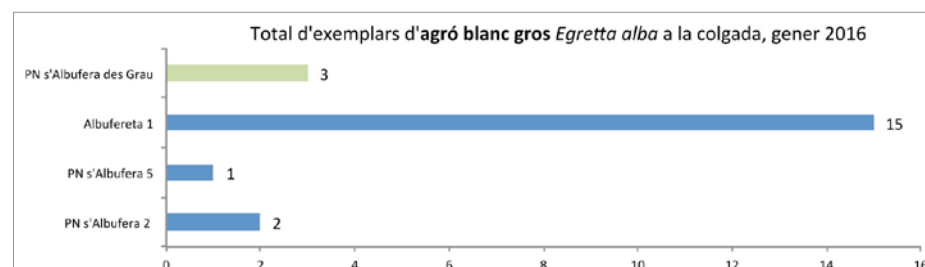
A Eivissa i a Menorca el cens es va fer en un sol dia, per evitar possibles repeticions d'exemplars que puguin canviar de lloc de colgada. En canvi, a Mallorca ho haguérem de fer en 5 dies perquè no hi havia prou persones amb experiència i, també, per la major quantitat de colgades (al PN de s'Albufera de Mallorca hi ha 5 llocs de colgada diferents, i a la RN de s'Albufereta, 2).

Per aquests motius, al novembre i desembre s'organitzaren diverses jornades per formar els voluntaris novells. Una sessió formativa teòrica-pràctica al PN de s'Albufera de Mallorca (on es mostraren les principals característiques i diferències entre les espècies referides) i una pràctica de cens a l'Edar de Binissaleu.

Els objectius generals eren els d'actualitzar i avaluar el coneixement de la població hivernant de les espècies d'agrons a les Balears, però també la determinació i conecreació d'una part dels dominis vitals per a cada una d'aquestes espècies que,

molt sovint, estan situats fora de la gestió i del control dels Espais Naturals Protegits.

Així mateix, també es censaren els exemplars de corb marí gros *Ph. carbo* que hi acudiren.

Les localitats visitades foren les següents:

A Mallorca: el PN de s'Albufera, la RN de s'Albufereta, l'Edar d'Ariany, l'Edar de Binissaleu, la bassa de Sa Teulera de Selva, l'Edar de Porreres, una àrea als afores d'Es Llombards, Ses Fontanelles, Son Nuviet, una àrea al Prat de Sant Jordi, l'Edar de Son Navata, les cases de Son Ripoll, el torrent de Canyamel, el salobrar de Campos i les cases de Solleric.

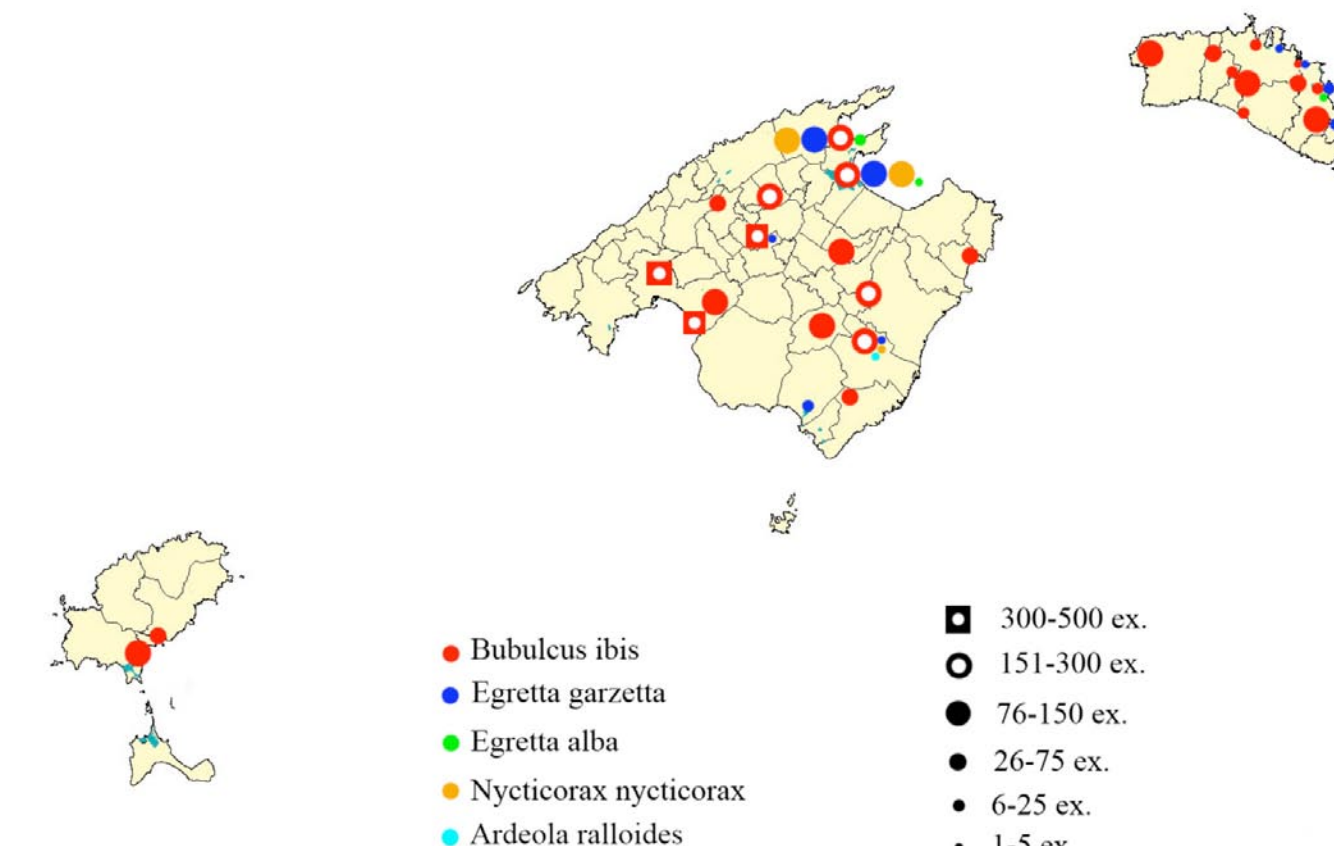
A Menorca: Addaia, el camí dels Alocs, Binillobet, el Clot des Guix, Lluriac, Sa Muntanyeta, el PN de s'Albufera des Grau, el torrent de Sant Joan, Son Sebastià, Son Arret, el Prat de Son Bou, el port de Maó, Santa Marianna, Es Prat i Son Saura

des Nord.

A Eivissa i Formentera: el Prat de Vila, el Prat de Sant Jordi, Ses Feixes de Talamanca i s'Estant des Peix.

I comptàrem amb la participació de les següents persones:

A Mallorca: Ana Pérez, Andres Más, Andreu Guardiola, Antoni Fontanet, Antoni Mestres, Catalina Martorell, Catalina Sebastià, Cati Artigues, Ekaitz Egurrola, Gemma Carrasco, Jaume Garcia-Delgado, Joan M. Ferrer, Josep Camprubí, Mabel Gutiérrez, Malena Soler, Manolo Suárez, Maria Cantallops, Maria J. Ambrosio, Matilde Martínez, Mika Palmer, Noelia Melis, Pep Manchado, Pep Sunyer, Pep Toni Coll, Pere Tomás, Rafel Mas,

Distribució i abundància de les espècies d'agrons colonials detectats a la colgada, al gener de 2016. (Els icones de les diferents espècies a la RN de s'Albufereta, al PN de s'Albufera de Mallorca, al PN de s'Albufera des Grau, a l'Edar de Binissaleu i a l'Edar de Son Navata estan lleugerament desplaçats en el mapa per qüestions d'espai).

Evolució de la hivernada

Una vegada obtingudes les xifres, hem cregut interessant aportar una comparativa històrica de les poblacions hivernants d'agrons a les Balears des del 1988 fins al 2016, perquè l'evolució d'algunes espècies és prou significativa.

A l'hora d'analitzar les gràfiques dels històrics, s'han diferenciat les illes de Mallorca i Menorca, mentre que Eivissa i Formentera han anat en conjunt pel fet que hi ha un intercanvi relativament habitual d'exemplars entre les dues illes (Jordi Serapio com. pers.).

S'ha de tenir present que els anys 1988 i 1989 les zones censades eren molt poques per manca de

voluntaris; que als anys 1988, 1996 i 2001, als AOB no hi ha cap dada de les aus hivernants de Menorca i que, al 1999, el cens d'agrons del PN de s'Albufera de Mallorca no es va fer a les zones de colgada (sols es comptabilitzaren durant el dia a les àrees visitades).

Esplugabous *Bubulcus ibis*

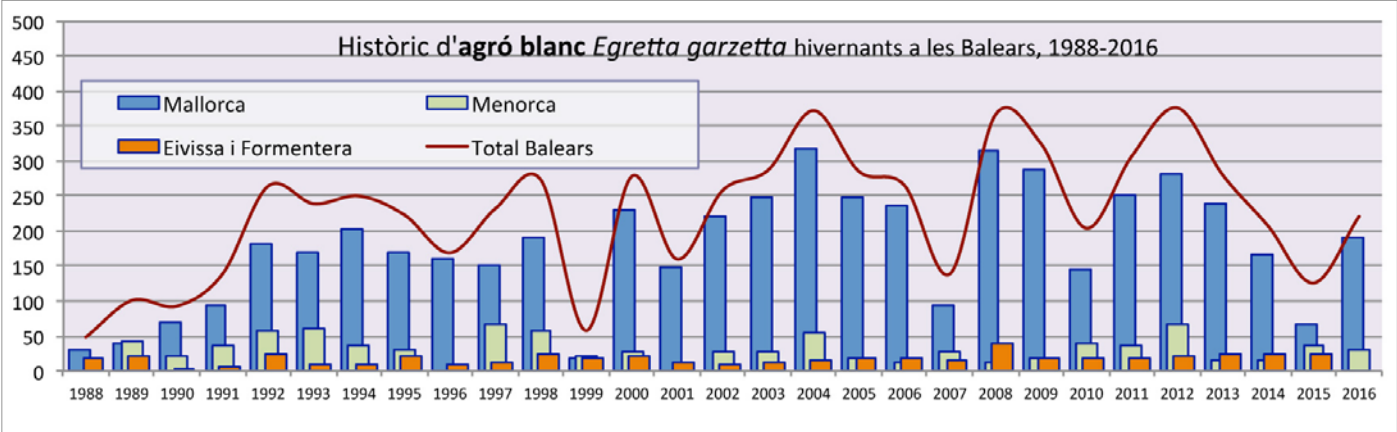
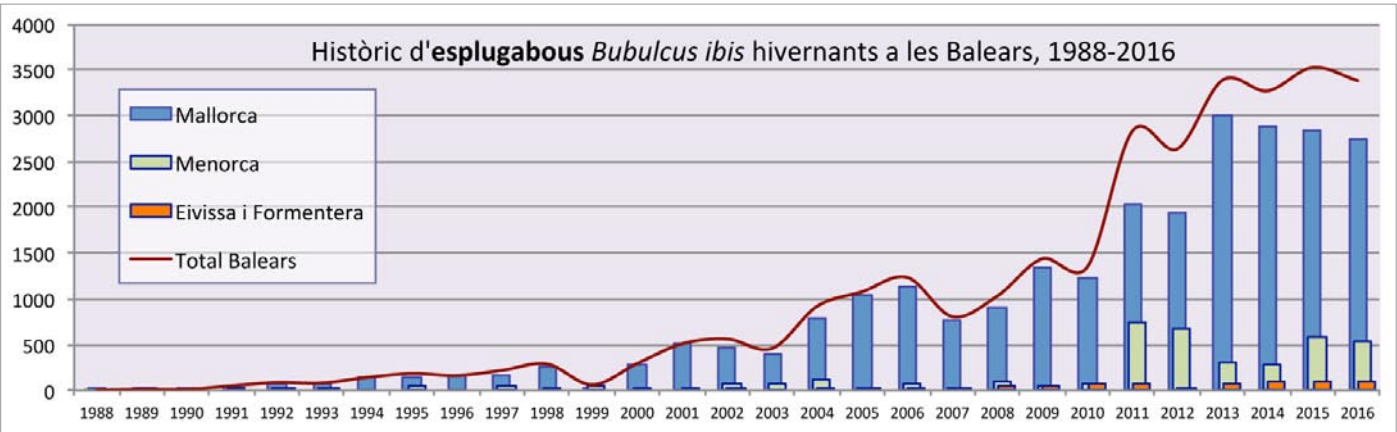
Ha estat l'espècie més abundant, amb una xifra de 3.382 ex. al total de les Balears. A Mallorca s'han censat 2.752 ex. (un 81,4 % del total), 528 ex. a Menorca (un 15,6 % del total) i 102 ex. (quasi un 3% del total) a Eivissa i Formentera.

A Mallorca s'han detectat 15 localitats, 6 d'elles amb més de 200

exemplars (Son Ripoll, Son Nuviet, Ses Fontanelles, la bassa de sa Teulera de Selva, l'Edar de Binissalem i la RN de s'Albufereta). La colgada més petita ha estat la de Canyamel, amb 33 ex., i la més gran la de l'Edar de Binissalem, amb 478 ex. Enguany no hi ha hagut presència a l'Edar de Sa Ràpita ni al Salobrar de Campos.

A Menorca s'han detectat 11 localitats, 3 d'elles amb més de 90 exemplars (Sant Sebastià, torrent de Sant Joan i Binillobet). La colgada més petita ha estat la d'Addaia, amb 2 exemplars, i la més gran la de Binillobet, amb 132 ex.

A Eivissa i Formentera sols hi ha hagut presència, en les dates del cens, a les localitats de Prat de Vila, amb 19 ex. i Prat de Sant Jordi, amb

83 ex., a Eivissa, però en un cens anterior s'anotaren 9 ex. el 10 de gener a l'Estany des Peix. Aquestes desaparicions temporals són habituals en punts de colgada que pateixen molèsties.

Analitzant tots els anys, hi ha hagut un augment molt important a partir del 2011 (més del doble que al 2010) que s'ha estabilitzat en els darrers anys.

Aquest augment espectacular té paral·lelismes amb el comportament de la població nidificant francesa, que s'ha disparat a l'alça en els darrers anys (més de 14.000 parelles al 2015, arribant al 17% de la població europea) i amb l'augment de més del 350% de la població hi-

vernant del llevant espanyol en els darrers 20 anys

Aquesta espècie es va començar a detectar a Menorca a partir del 1995 i al 2000 ja s'anotaren dormidors a Mallorca fora del PN de s'Albufera, amb ex. a la bassa de l'aeroport i al Salobrar de Campos. A 2001 ja fou regular la detecció a Eivissa i als anys 2004, 05 i 06 s'anotaren a les depuradores de Son Navata, Ariany i Binissalem, respectivament, començant la colonització explosiva dels camps de conreu mallorquins.

Agró blanc *Egretta garzetta*

Amb 191 exemplars ha estat la segona espècie en abundància, però

amb molta diferència amb l'anterior.

A Mallorca s'han detectat exemplars a 5 localitats amb un màxim de 114 ex. a PN de s'Albufera de Mallorca (en dues colgades diferents). Les més poc nombroses han estat els 3 i 1 ex. de les depuradores de Binissalem i de Son Navata, a Felanitx.

A Menorca la més nombrosa ha estat la situada vora el port de Maó, amb 16 ex., i la més petita a Addaia, amb 1 sol exemplar.

La població hivernant ha sofert fluctuacions periòdiques molt importants des de 1988, amb màxims de 318 i 315 ex. els anys 2004 i 2008, però amb baixades de fins a 67 o 95 ex. als 2015 i 2007. En general, però, la població mostra un lleuger decre-

ment i, per primera vegada, no hi ha hagut deteccions a Eivissa i Formentera. A nivell estatal, en els darrers 20 anys hi ha una tendència general positiva però també amb marcades fluctuacions i baixades periòdiques.

Agró blanc gros *Egretta alba*

Enguany s’han comptabilitzat 21 exemplars a tot Balears. A Mallorca sols s’han detectat exemplars a la RN de s’Albufereta (15 ex.) i al PN de s’Albufera de Mallorca (3 ex. també en dues colgades diferents).

A Menorca sols s’han censat 3 ex. al PN de s’Albufera des Grau.

En general, hi ha hagut una lleugera minva respecte als anys anteriors després d’haver arribat als 44 ex. al 2012. Tampoc hi ha hagut deteccions a Eivissa i Formentera (que tenien presència continuada des del 2010). A nivell estatal hi ha hagut un augment espectacular des del 1990 (una mostra són els 468 exemplars del Delta de l’Ebre al 2011) lligat a l’expansió de la població reproductora a Europa.

Toret *Ardeola ralloides*

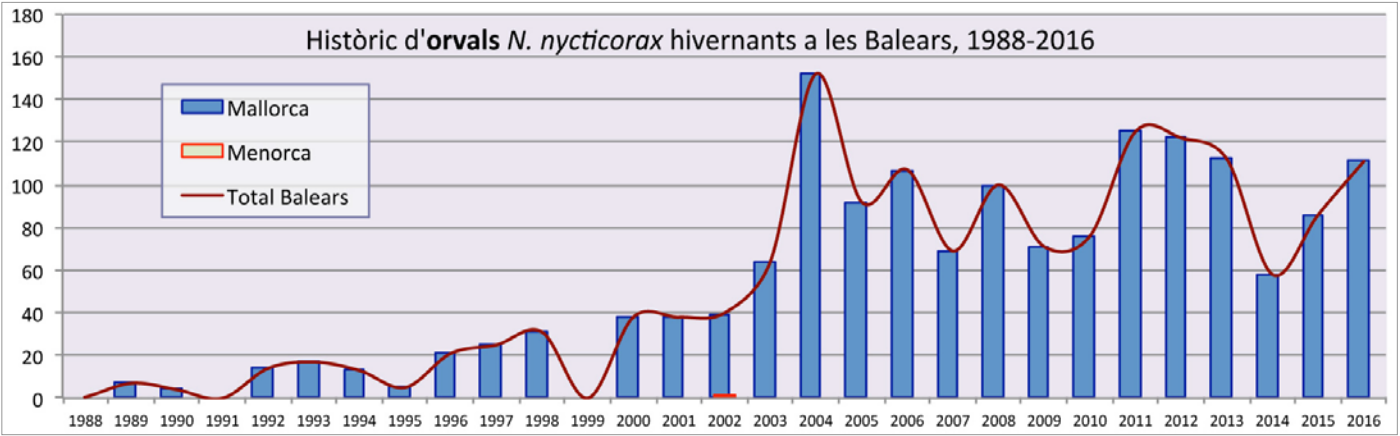
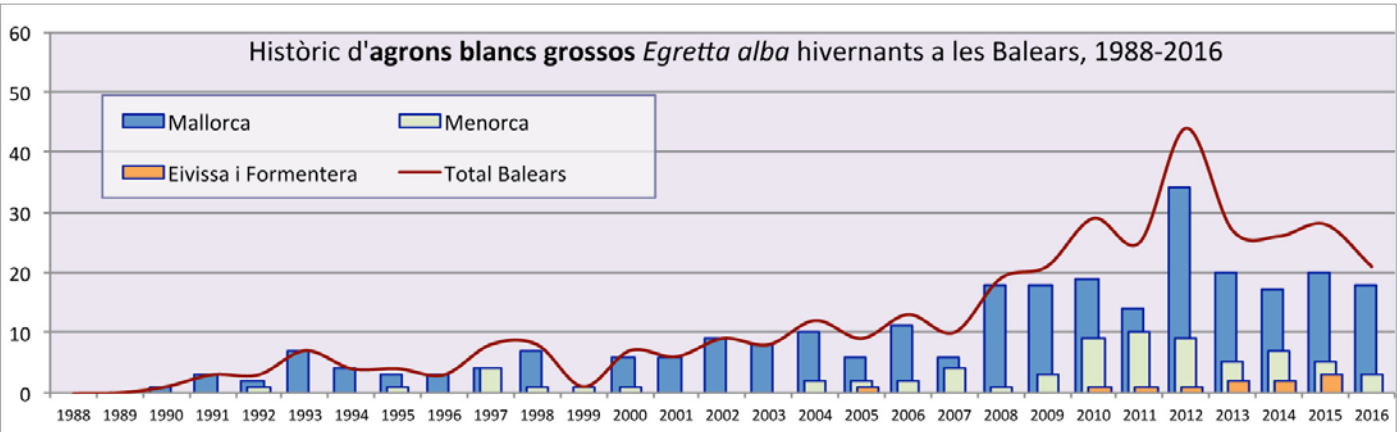
Es va observar 1 ex. immadur a Son Navata.

Altres observacions hivernals han estat, també, d’1 ex els anys 2005, 2007, 2008 i 2009, al PN de s’Albufera de Mallorca.

Orval *Nycticorax nycticorax*

Es detectaren 111 exemplars, tots a Mallorca. El nombre màxim va sortir a la colgada de la RN de s’Albufereta, amb 57 ex. La resta foren detectats al PN de s’Albufera (52 ex. en dos llocs diferents) i a Son Navata, on s’hi observaren 2 ex.

L’evolució general és irregular però positiva des del 2003 (quan es censaren 64 ex.) amb màxims de

152 i 125 ex. als anys 2011 i 2004. Des del 1989, la presència a Mallorca és quasi constant, sobretot al PN de s’Albufera. A partir de l’any 2000 ja hi comença a haver cites a la RN de s’Albufereta, sempre en augment.

Des del 2008 a Son Navata s’hi citen entre 1 i 3 ex. A Menorca hi ha 1 ex. citat al 2002 a Tirant, i a Eivissa i Formentera no s’hi ha citat mai. La població hivernant espanyola també ha sofert un augment semblant.

Per acabar, comentar que per fer possible aquesta nota s’ha consultat la següent bibliografia:

-BirdLife International. Bubulcus ibis, European Red List of birds. Supplementary Material. The UICN Red List of Threatened Species. Luxemburg. (2005).
-Garrido, J.R., Molina, B. y Del Moral, J.C. (Eds). Las garzas en España, población reproductora e invernante en 2010-2011 y método de censo. SEO/BirdLife. Madrid. (2012).
-GOB. Recomples hivernals d’aus aquàtiques i limícoles a les Balears. AOB 1989-2015, vol 1 a 27. Palma.
-J.L. Martínez, O. Martínez, X. Méndez & P. Vicens. I y II censo de Ardéidos invernantes en Dormidero en las Islas Baleares. AOB 2007, vol 22. GOB. Palma. (2008).
-Vicens, P. Primer cens hivernal de corb

marí gros Phalacrocorax carbo a les zones de colgada a Balears. AOB 2012, vol 27. GOB. Palma. (2013).
-Vicens, P. Els Censos i Recomples dels aucells en la gestió del Parc Natural de s’Albufera. AOB 2004, vol 19. GOB. Palma. (2005). •